

Valikaine – ETTEVÕTLUSÕPE

I, II ja III kooliaste

1. Üldalused

1.1. Valdkonnapädevus

Ettevõtlusõpetusega taotletakse, et põhikooli lõpuks õpilane:

- 1) on omandanud põhiteadmised majandusest, rahatarkusest, ettevõtlusest ja töömaailmast;
- 2) on täiendanud enesejuhtimise, sotsiaalsete olukordade lahendamise, loova mõtlemise ja ettevõtluskeskkonnas tegutsemise oskuseid;
- 3) on ettevõtliku hoiakuga, mis aitab muuta ideed tegudeks.

1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht

	I kooliaste	II kooliaste		III kooliaste
Klass	1. klass	2. klass	3. klass	7. klass
Tundide arv õppeaastas	12 tundi	12 tund	12 tundi	24 undi

1.3. Õppeaine kirjeldus

Ettevõtlusõpe on Väike-Maarja gümnaasiumis läbi õppeaine kõikide kooliastmetes. Ettevõtlusõpe toimub I kooliastmes 1. klassis, II kooliastmes 4. ja 5. klassis ja III kooliastmes 7. klassis. Ettevõtlusõpetuse aine on jagatud kolmeks suuremaks teemaks: ettevõtluskeskkond, võimalused töömaailmas ning finantsid. Ettevõtlusõpetus annab ülevaate ettevõtte toimimisest ja ettevõtluse tähtsusest ühiskonnas, aitab paremini mõista inimtegevuse ja keskkonna vastastikuseid seoseid, ressursside nappust. Valikõppeaine kujundab õpilastes ettevõtluspädevust enesejuhtimise, sotsiaalsete olukordade lahendamise, loova mõtlemise ja ettevõtluskeskkonnas tegutsemise kaudu. Samuti arusaamist, et vastutus ühiskonna jätkusuutliku arengu tagamiseks on nii üksikisikul kui ka ettevõtetel, kelle otsused peavad lähtuma loodus- ja elukeskkonna säästmise vajadusest.

Ainet käsitletakse seostatult igapäevaelu ja kohaliku ettevõtlusega, otsitakse lahendusi päevakajalistele majandusprobleemidele. Õpilased saavad teavet raha ja säästmise kohta. Ettevõtlusõppe raames korraldatakse võimalusel ülekoolilisi ning kogukonnaga seotud üritusi (näiteks laadad, kohvikud, kontserdid kus õpilased saavad müüa enda valmistatud tooteid jms.)

Õppes on olulisel kohal arutelud, rollimängud, projektid ja õppekäigud, kohalike ettevõtete külastused, kohtumised ettevõtjatega jne. Aine õppimine võib toimuda ka praktilise tegevusena osalemisel minifirma töös. Minifirma võib olla õpilase loovtöök.

1.3.Lõiming

Valikaine võimaldab lõimingut kõigi riiklikus õppekavas olevate ainetega, kujundades üldpädevusi ainete ja õpetajate vahelises koostöös. Ettevõtlusõpetus on tihedalt lõimitud teiste õppeainetega, tuginedes matemaatika-, geograafia- ja ajalooeadmistele, ning toetades ühiskonna- ja inimeseõpetuse õppimist, karjääriõpet ja elukutsevalikut.

Õpilase teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse arendamiseks kasutatakse õppes nüüdisaja tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi, (ettevõtete, omavalitsus- ja riigiasutuste kodulehed, õigusaktid internetis, ettevõtjaportaali, interaktiivsed ettevõtlusmängud, väärtusmängud jne). Väike-Maarja gümnaasiumis on ettevõtlusõppe väljundiks mini- ja õpilasfirmade loomine. Erinevatel laatadel osalemine Väike-Maarja jõululaat, Rakvere Põhjakeskuse õpilasfirmade laat, Sõbrapäevalaati. Kohvikute korraldamine koolis. Rohelaati. Õppekäigud ettevõtetesse. Ettevõtjad tundides. Lõiming töö- ja tehnoloogiaga, kunstiopetusega, kodundusega, arvutiõpetusega. Toodete valmistamine, reklaamide koostamine. Matemaatikas protsentarvutused ja hinna kujundamine. Aine on seotud õppekava läbivate teemadega „Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“ ning „Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“.

1.5. Õpetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted

Õpetaja lähtub tegevuste kavandamisel ettevõtlusõpetuse valikainekavast, arvestades kooli ja piirkonna võimalusi ning õpilaste ettepanekuid. Valikaine tugineb ettevõtluspädevuse mudelile. Õppetööd kavandades luuakse võimalusi õppekäikudeks. Osaletakse projektis „Tööle kaasa“, kaasatakse tundidesse ettevõtjaid, viiakse läbi ettevõtluse teemalisi mänge „Ettevõtlik pere“, „Ettevõtlik kodanik“.

Ettevõtlusõppe valikaine võib anda sisendi loovtöö tegemiseks põhikooli lõpetamise tingimusena. Ettevõtlusõpetust võib läbi viia ka õpilasfirma programmi kaudu. Õpetegevuse kavandamisel planeeritakse võimaluse korral koostööd erinevate partneritega, ettevõtlikkuspädevuse ja finantskirjaoskuse arengut toetavate programmidega ning kohalike ettevõtetega.

1.6. Hindamine

Õpitulemuste hindamisel lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosa sätetest ning Väike-Maarja Gümnaasiumi õppekava lisast nr 4.

Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist. Kujundava hindamise puhul keskendutakse eelkõige õpilase arengu hindamisele ja õpitulemuste saavutamisele. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Õpilasele antakse nii suulist, kui kirjalikku tagasisidet tema õpitulemuste kohta. Trimestri hinne võib olla nii eristav kui mitteeristav. Aasta hinne on eristav ning õpilasele antakse aastat kokkuvõttev kujundav hinnang. 5 ja 7. klassis on kokkuvõtva hindamise aluseks õpimapp, mille esitamine koos nõutud töölehtede ja analüüsidega on kohustuslik.

Hoiakuid ega väärtusi ei hinnata, nende kohta antakse õpilasele tagasisidet. Õpilane on hindamises aktiivne osaline, tema selgitustel, põhjendustel ning eneseanalüüsil on oluline roll. Hindamismeetodeid valides arvestatakse õpilaste vanust, nende individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Hindamismeetoditena on kasutusel, töölehed, vestlus, esitus, õpimapp. Hindamismeetodid, õpitulemuste kontrollimise vormid kirjeldab aineõpetaja e-Koolis esimese tunni kirjelduses.

1.7. Õppekeskkonna kujundamise põhimõtted

Ettevõtluspädevuse arengu toetamiseks kasutatakse mitmekesiseid tegevusi (nt enesehindamine, firma loomine, eelarve koostamine, ürituste korraldamine, laatadel

osalemine jne), mis aitavad teemasid mõtestada, kuid kindlasti on tähtis roll ka terviklikul õpikeskkonnal, mille kaudu soodustatakse õppijate pädevuste arengut ning mis mõjutab seda, kuidas ühte või teist harjutust tajutakse ja sellest õpitakse.

Ainet käsitletakse igapäevaeluga seostatult. Kaks kolmandikku valikõppeaine mahust käsitleb praktilisi tegevusi ja loovust ning kriitilise mõtlemise oskusi arendavate ülesannete lahendamist.

Õppes kasutatakse aktiivõppemeetodeid nagu arutelud, juhtumianalüüsid, rollimängud, projektid ja õppekäigud, kohalike ettevõtete külastused, kohtumised ettevõtjatega, ettevõtlike lapsevanematega ja vabatahtlik tegevus kodukohas.

Õpilase teabe ja tehnoloogia kasutamise oskuse arendamiseks kasutatakse õppes tehnoloogilisi vahendeid, sh IKT võimalusi (ettevõtete kodulehed, õigusaktid internetis, ettevõtjaportaal, interaktiivsed ettevõtlusmängud jne).

2. Ainekavad

2.1 Õppesisu		
I kooliaste	Maht	Teemad
1. klass	12 tundi	<p>Meie ise - keskendub enda ja üksikisikute rollidele, mida tuleb ühiskonnas täita töötaja ning tarbijana.</p> <p>Meie perekond on üles ehitatud perekondi ja nende majandamist puudutavatele teemadele.</p> <p>Meie kodukoht keskendub kodukohta puudutavatele teemadele, käsitleb kodu läheduses tegutsevaid ettevõtteid.</p>
Õpitulemused 1. klassi lõpuks		
<ul style="list-style-type: none">• saab aru, kuidas töötajad sõltuvad millegi saavutamisel üksteisest;• selgitab oma sõnadega, mis on raha;• mõistab tarbija rolli ja raha säästmise tähtsust.• arutab perekonna mõiste üle;• mõistab, kuidas inimesed perekonnas koos elavad ja töötavad;• selgitab vajaduse ja soovi erinevust;• teab lähiümbruse ettevõtteid;• selgitab, kuidas inimesed koos töötavad;• kirjeldab mõnda ametit;		
II koolaste	Maht	Teemad
4.klass	12 tundi	<p>Ettevõtluskeskkond</p> <p>Meie linn / vald - keskendub kohalikule omavalitsusele - linnaosale või vallale,</p>

		<p>käsitleb seal töötavaid ettevõtteid. Eesmärkide püstitamine, planeerimine. Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses. Ettevõtja kohustused, riskid, vastutus, kasum. Kohalik ettevõtlus. Tarbija vajadused ja tootmise eesmärgid: Mida? Kuidas? Kellele? Toode ja teenus. Ettevõtjale vajalikud isikuomadused ja oskused. Enda ja kaaslaste ettevõtlikkuse hindamise võimalused. Meeskonnatöö väärtustamine. Võimalused töömaailmas – Uurib erinevaid elukutseid, tutvustab linna planeerimise põhimõtetega. Jõululaadaks toodete valmistamine. Reklaami koostamine. Jõululaadal kaupade müümine. Finants – Raha funktsioonid ja ringlemine meie linnas /vallas. Müümine jõululaadal- rahaga arveldamine. Hinnakujuendus.</p>
Õpitulemused 4. klassi lõpuks		
<ul style="list-style-type: none">• tunnetab enda rolli majandustegevuses;• oskab selgitada raharingemist meie vallas;• tunneb rahaväärtust;• teab mis on hind ning kuidas hind kujuneb;• mõistab tarbija rolli ja raha säästmise tähtsust;• teeb meeskonnatööd;• teab ettevõtja rolli ja vastutust;• oskab koostada reklaamplakatit		
II koolaste	Maht	Teemad
5. klass	12 tundi	Ettevõtluskeskkond Meeskonnatöö – meeskonnatöö olemus ja tähtsus. Rühmatööd. Loovülesanded. Kohviku läbi viimine või moosi valmistamine ja müük. Ettevõtluse– ettevõtluse mõiste, ettevõtja ja palgatöötaja. Ettevõtluse tähtsus.

		Ettevõtlus – kohalikud ettevõtted, ettevõtluse ajalugu Väike-Maarjas. Õppekäik kohaliku ettevõttesse.
		Võimalused töömaailmas - Töötamise tähtsus, ametid, töötasu.
		Finantsid - Raha – raha ajalugu, raha ülesanded, raha liigid. Valuuta. Euro. Raharinglus. Raha turvalisus. Taskuraha. Säästmine.
Õpitulemused 5. klassi lõpuks		
<ul style="list-style-type: none"> • väärtustab õiglust, ausust, hoolivust, sallivust ja inimväärikust; • omab algatusvõimet ja soovi teha koostööd; • teab mis on töömaailm; • tunneb erinevate riikide raha ja teab, millistes euroopa riikides saab tasuda eurodes: • teab, mis on raha ringlus ja miks raha ringlema peab; • teab erinevaid raha liike ja oskab raha turvaliselt kasutada; • teab miks tuleb säästa ning millised on selleks võimalused; • oskab nimetada ettevõtja ja palgatöötaja erinevusi; • oskab nimetada kohalikke ettevõtteid; saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas, on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtjate suhtes; 		
III kooliaste	Maht	Teemad
7. klass	24 tundi	Ettevõtluskeskkond - minifirma loomine (meeskonna moodustamine, asutamise koosolek, põhikirja koostamine, äriidee). Ettevõtluskeskkonna analüüs. Konkurendid. Riik – riigi roll ja ülesanded ettevõtluses, ressursid, ärireister, seadusandlus. Ettevõtlusvormid. Õppekäik ettevõttesse.
		Võimalused töömaailmas – Tööle kandideerimine, võimed ja oskused töömaailmas toimetamiseks. Ametid. Üldkutte- ja kõrgharidus. „Tööle kaasa“ – eneseanalüüs.
		Finants – algkapital, hinnakujundus, ettevõtlus kulude

		ja tulude analüüs. Müügiaruanne, kassaaruanne. Isiklike kulude ja tulude jälgimine ühe kuu eelarve koostamine, nädalase toidukorvi planeerimine. Pangandus, laenud, investeerimine. Säästmine.
Õpitulemused 7. klassi lõpuks		
<p>1) püstitab eesmärgid, vastutab oma ideede elluviimise eest ning rakendab meeskonnatöö võtteid;</p> <p>2) on omandanud põhiteadmised majandusest, ettevõtlusest, rahatarkusest ja töömaailmast;</p> <p>3) saab aru ettevõtluse tähtsusest igapäevaelus ja ühiskonnas, on positiivse hoiakuga ettevõtluse ja ettevõtjate suhtes;</p> <p>4) kirjeldab enda võimeid, oskusi ja võimalusi tegutsemiseks ettevõtliku kodanikuna;</p> <p>5) mõistab hariduse, oskuste ja kogemuste tähtsust konkureerimiseks tööturul;</p> <p>6) teeb eesmärgipäraseid valikuid raha kasutamisel, tegutseb säästliku ja keskkonnateadliku tarbijana.</p> <p>7) mõistab, et ressursside nappuse tõttu pole võimalik saada kõiki kaupu ja teenuseid, mistõttu tuleb teha valikuid;</p>		